ཆེད་དོན་གསར་འགྱུར། 2025ལོའི་ཟླ་5ཚེས་13 3

ཇུས་འགོད་པ།ཚེ་སྒྲོན།རྩོམ་སྒྲིག་པ།བསོད་ཚེ།

བོད་ས་མཐོའི་མཐིལ་དུ་ཆགས་པའི་མཚོ་ཆེན་རྫོང་་
གི་ལ་ཆ་སྙོམས་ས་བབ་མཐོ་ཚད་སྨི་4700ཡན་ཡོད་་་་་་་་་
ཅིང་།གྲང་ངར་ཆེ་ལ་གསོ་རླུང་དཀོན་པ་དང་གནམ་་་་་
གཤིས་སྐམ་ཤས་ཆེ་བས།དཔེ་མཚོན་གྱི་ས་བབ་མཐོ་་་་་་
བའི་དཀའ་ཚེགས་ཆེ་ཁུལ་ཞིག་རེད།
དཀའ་ངལ་གྱི་མདུན་དུ་མཚོ་ཆེན་རྫོང་མི་དམངས་་
ཁྲིམས་ཁང་གིས་རྨང་གཞིའི་འགན་སྲུང་འཛུགས་སྐྱོང་་་་་
ལ་ནུས་ཤུགས་ཡོད་རྒུས་སྐུལ་འདེད་གཏོང་བ་དང་ཆ་་་་་་
འཕྲིན་ཅན་གྱི་སྒྲིག་བཀོད་རིམ་སྤོར་བྱས་ནས་རིག་ལྡན་་་
ཁྲིམས་ཁང་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས་ཤིང་།མ་དངུལ་སྒོར་ཁྲི་་་
161བཏང་ནས་ཚན་རྩལ་ཁྲིམས་ཁང་གི་རྒྱང་ཁྲིད་འདྲི་་

ཞིབ་དང་།སྐད་བརྡ་ངོས་འཛིན།དྲ་སྦྲེལ་ཁྲིམས་ཁང་་་
སོགས་རིག་ལྡན་ནུས་པ་རིམ་སྤོར་བྱས་པ་དང་།སྒོར་ཁྲི་
86བཏང་ནས་རིག་ལྡན་ཡིག་ཚགས་ཁང་བསྐྲུན་ཏེ་ཡིག་
ཚགས་དོ་དམ་ཆ་འཕྲིན་ཅན་ལ་སྐུལ་འདེད་བཏང་ཡོད།
གཞན་ཡང་སྒོར་ཁྲི་88བཏང་ནས་ལག་བསྟར་བཀོད་་་་་་
འདོམས་ལྟེ་གནས་སྒྱུར་བཀོད་བྱས་པ་དང་འབྲེལ་་་་་་་་་་་་
བཀོད་འདོམས་མ་ལག་བཙུགས་པས།འདྲི་གཅོད་ལག་
བསྟར་ལས་དོན་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཧྲིལ་པོར་ཆ་འཕྲིན་ཅན་་་
གྱི་དོ་དམ་བྱ་རྒྱུའི་དམིགས་ཚད་མངོན་འགྱུར་བྱུང་ཡོད།

དམངས་ཕན་ཞབས་ཞུའི་མ་ལག་འཛུགས་སྐྱོང་་་་་་་
ཐད་མཚོ་ཆེན་རྫོང་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གིས་སྒོར་ཁྲི་་་
360ལྷག་ཙམ་བཏང་ནས་གཏུག་བཤེར་ཞབས་ཞུའི་ལྟེ་་་
གནས་ཀྱི་ཐོག་ཁང་གསར་དུ་སྐྲུན་འགོ་བཙུགས་པ་མ་་་་་་
ཟད།ན་ནིང་གི་ཟླ་10པའི་ཟླ་མཇུག་ཏུ་ལས་མཇུག་་་་་་་
འགྲིལ་ནས་ཞིབ་བཤེར་རྩིས་ལེན་ཟིན་པ་དང་།དེའི་་་་་་
རྗེས་སུ་མུ་མཐུད་སྒོར་ཁྲི་200ལྷག་ཙམ་བཏང་ནས་་་་་་་་་
གཏུག་བཤེར་ཞབས་ཞུའི་ཚོམས་ཆེན་གྱི་ནུས་པ་ལེགས་་་་
སུ་གཏོང་བ་དང་།མཉམ་འདྲེས་རྣམ་པའི་ཁྲིམས་ཁང་་་

མང་དུ་གཏོང་བ།ཚད་གཞི་མཐོ་བའི“གཅིག་འཐུས་་་་་
རྣམ་པའི”གཏུག་བཤེར་ཞབས་ཞུའི་ལྟེ་གནས་སྐྲུན་པ་
བཅས་བྱས་ནས།མང་ཚོགས་ཚོས“སྒྲུབ་ཐེངས་་་་་་་་་་་
གཅིག་རང་ལ་ཡག་པོ་སྒྲུབ་པའི”སྟབས་བདེའི་ཁྲིམས་
འཛིན་ཞབས་ཞུ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་ཐུབ་པར་བྱས་ཡོད།
“ཉམས་ཞན་སེལ་བའི”ལམ་བུ་ནི་ཕུལ་བྱུང་དོན་་་་
གཉེར་བྱེད་པ་དང་ནམ་ཡང་མཚམས་མི་འཇོག་པའི་ལམ་
བུ་ཞིག་ཡིན་པས།“ཉམས་ཞན་སེལ་བ”ནི་མཇུག་་་་་་་་་
རྫོགས་པ་མིན་པར་འགོ་གསར་པ་ཞིག་བཙུགས་པ་རེད།

རྨང་གཞི་བརྟན་དུ་དང་སྤུས་ཚད་མཐོ་རུ་བཏང་ནས་ཁྲིམས་འཛིན་འགན་སྲུང་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་བ།

མཚོ་ཆེན་རྫོང་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གི“ཉམས་ཞན་སེལ་བའི”ཐབས་ལམ།
2024ལོའི་ཟླ་2པར་ཆེས་མཐོའི་མི་དམངས་་་་་་་་་་་
ཁྲིམས་ཁང་གིས་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་ཅུང་ཉམས་ཞན་གྱི་གཞི་་
རིམ་ཁྲིམས་ཁང་106གཏན་འཁེལ་བྱས་པ་དང་།བོད་་
རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མངའ་རིས་ས་ཁུལ་མཚོ་ཆེན་རྫོང་མི་་་་་་
དམངས་ཁྲིམས་ཁང་མིང་ཐོའི་ནང་ཡོད་པ་རེད།
▶ ཅི་ཞིག་ལ་ཉམས་ཞན་ཁྲིམས་ཁང་ཟེར།
ཉམས་ཞན་ཁྲིམས་ཁང་ཞེས་པ་ནི་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་་་་་
ལས་དོན་ཅུང་ཉམས་ཞན་དང་།ས་ཁུལ་དེ་གའི་ཕྱོགས་
བསྡུས་དཔྱད་ཞིབ་ནང་དུས་ཡུན་རིང་པོར་རྗེས་ལུས་་་་་་་
ཐེབས་པ།རང་ངོས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་་་་་་་
དུས་ཐུང་ནང་འགྱུར་ལྡོག་གཏོང་དཀའ་བ།གོང་རིམ་་་
ཁྲིམས་ཁང་གིས་གཙོ་གནད་ཐོག་རོགས་སྐྱོར་དང་་་་་་་་་་་་
མཛུབ་ཁྲིད་བྱེད་དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་གཞི་རིམ་ཁྲིམས་་་་་་་
ཁང་ལ་ཟེར།
▶ གང་གི་ཐད“ཉམས་ཞན”ཡོད་དམ།
རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱིས་དྲག་ཆས་སྤྲོས་་་་་་་་་་་
ཤུགས་ཞན་པ་དང་ཏང་འཛུགས་སྐྱོང་དང་ལས་སྒོ་་་་་་་་་་་

མཉམ་འདྲེས་མི་འདང་བ་དང་།གྱོད་དོན་ཞིབ་གཅོད་་
ཀྱི་དུས་ཡུན་ལ་ཚོད་འཛིན་ནན་པོ་མེད་པ་དང་གྱོད་་་་་་་་་
དོན་ཐག་གཅོད་ཀྱི་བསྡུར་ཚད་དམའ་བ།མི་སྣའི་གྲུབ་་
ཚུལ་ལུགས་མཐུན་མེད་པ་དང་ལས་བྱེད་ཉེན་རྟོག་པའི་་
ཆེད་ལས་འཇོན་ཐང་ཞན་པ་སོགས་ཡིན།
“ཉམས་ཞན་སེལ་བའི”གདོང་མཆོང་དུང་བརྡ་་་་་་
སྒྲོག་ཆེད།མཚོ་ཆེན་རྫོང་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གིས་་་
བཀོད་སྒྲིག་ཞིབ་ཚགས་བྱས་ནས་གནད་དོན་འཚོལ་་་་་་་་
ཞིབ་གནད་འཁེལ་བྱེད་པ་དང་།ཆབ་སྲིད་འཛུགས་་་་་་་
སྐྱོང་དང་།འདྲི་གཅོད་ལས་སྒོ།དཔུང་ཁག་གི་འཇོན་་
ཐང་།འགན་སྲུང་ཆུ་ཚད་སོགས་འགག་རྩའི་ཁྱབ་་་་་་་་་་་
ཁོངས་ལ་དམ་པོར་དམིགས་པ།གནད་དོན་ལ་ཐད་་་་་་་
ཀར་ཁ་གཏད་འཇལ་བ་དང་ཐབས་ཇུས་གནད་སྨིན་་་་་་་
ལག་བསྟར་བྱེད་པ།ཞན་ཆ་སེལ་བ་དང་།ཉམས་ཞན་
སྟོབས་ཆེར་གཏོང་བ།ཕན་ནུས་ཆེ་རུ་གཏོང་བ་བཅས་་
ལ་ཤུགས་སྣོན་བརྒྱབ་སྟེ།“ཉམས་ཞན”ནས“ཉམས་་་་་

ཞན་སེལ་བའི”བར་རིམ་གྱིས་མངོན་འགྱུར་བྱུང་ཡོད། འདི་ནི་ཁྲིམས་ཁང་ལས་བྱེད་ཉེན་རྟོག་པས་ཁྲིམས་སྐྱོང་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱེད་བཞིན་པ།

“ཉམས་ཞན་སེལ་བའི”ལས་དོན་སྤེལ་བ་ནས་་་་་་་་་
བཟུང་།མཚོ་ཆེན་རྫོང་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གིས་་་་་་་
ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཏང་གི་ཆབ་སྲིད་འཛུགས་་་་་་་
སྐྱོང་ཨང་དང་པོར་བཞག་སྟེ།ཏང་ཙུའི་རིགས་པའི་་་་་་་
གཞུང་ལུགས་སློབ་སྦྱོང་ལྟེ་བའི་ཚོགས་ཆུང་དང“ཚོགས་་
འདུ་གསུམ་དང་སློབ་ཚན་གཅིག”སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་་
ཆབ་སྲིད་སློབ་སྦྱོང་དེ“ཉམས་ཞན་སེལ་བའི”ལས་དོན་་
ལ་སྐུལ་འདེད་གཏོང་བ་དང་ཟུང་འབྲེལ་དམ་ཟབ་ཀྱིས་་་
ཆབ་སྲིད་འཛུགས་སྐྱོང་གི་ཕན་འབྲས་དངོས་ལ་བརྟེན་་་་་་་

ནས“ཉམས་ཞན་སེལ་བའི”འགག་སྒྲོལ་ལ་བསམ་བློའི་རྨང་
གཞི་བརྟན་པོ་བཏིང་བ་དང་མདུན་སྐྱོད་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ལ་་་་་་
སྟངས་འཛིན་ཡང་དག་བྱས་ཡོད།
ཏང་འཛུགས་སྐྱོང་གི་སྣེ་ཁྲིད་ཀྱིས་འདྲི་གཅོད་ཀྱི་་་་་
སྤུས་ཚད་མཐོར་འདེགས་དང་ཕན་འབྲས་ཆེར་གཏོང་་་་་
ལ་མཐུན་རྐྱེན་སྦྱར་ཞིང་།མཚོ་ཆེན་རྫོང་མི་དམངས་་་་་་
ཁྲིམས་ཁང་གིས“ཏང་འཛུགས་སྐྱོང་དང་འདྲི་་་་་་་་་་་་་་

གཅོད”ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལས་ཀའི་རྣམ་པ་ཁྱབ་སྤེལ་ཤུགས་
ཆེན་བཏང་བ་དང་ཏང་ཡོན་གྱི་གདོང་ལེན་ལས་གནས་་་
དང་ཏང་ཡོན་གྱི་འགན་འཁྲིའི་ཁུལ་བཙུགས་ཏེ།ཏང་་་་
ཡོན་ལས་བྱེད་ཉེན་རྟོག་པས་འདྲི་གཅོད་ལག་བསྟར་་་་་་་
ལས་དོན་ཁྲོད་ཐོབ་ཐང་མངོན་པ་དང་།གདོང་ལེན་་་་་་
བརྩོན་ལེན།མིག་དཔེ་ཡག་པོ་སྟོན་པ་བཅས་ལ་ཁྲིད་་་་་་
སྟོན་བྱས་པ་དང་།དཀའ་ངལ་དང་རྙོག་འཛིང་ཆེ་བའི་་

གྱོད་གཞི་སྒྲུབ་གཉེར་ལ་སྣེ་ཁྲིད་བྱས་ཏེ།ཏང་ཡོན་ལས་་
བྱེད་ཉེན་རྟོག་པའི་དཔེ་བཟང་སྣེ་ཁྲིད་ཀྱི་ནུས་པ་ནུས་་་་་
ལྡན་ངང་འདོན་སྤེལ་བྱས་ནས་ཁྲིམས་ཁང་ཡོངས་ཀྱི་་་་་་་
འདྲི་གཅོད་སྤུས་ཚད་དང་ཕན་འབྲས་ཆེས་ཆེར་མཐོ་རུ་་་
འགྲོ་རྒྱུར་སྐུལ་ཁྲིད་ནུས་ལྡན་བྱས་ཡོད།
2024ལོར་མཚོ་ཆེན་རྫོང་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་་་
ལྗོངས་ཡོངས་ཀྱི་ཕུལ་བྱུང་ཁྲིམས་ཁང་ལ་བདམས་པ་་་་་་་
དང་།རྫོང་ཡོངས་ཀྱི་ཕྱོགས་བསྡུས་དམིགས་ཚད་་་་་་་་་་་་
དཔྱད་ཞིབ་ཁྲོད“ཕུལ་བྱུང”གི་རིམ་པར་སླེབས་ཡོད།

ཆབ་སྲིད་ཀྱིས་སྣེ་ཁྲིད་བྱས་ནས་ཁ་ལོ་བརྟན་པོར་བསྒྱུར་བ།

ཀུན་ཆེ་གེ་མོ་དང་ཁྱིམ་མཚེས་གྲོང་ཚོའི་སྐལ་ཆེ་གེ་མོ་་་
གཉིས་གཉེན་སྒྲིག་མ་བྱས་པར་ཕྲུ་གུ་བཙས་པ་དང་།སྐལ་
ཆེ་གེ་མོ་སླར་ཡང་གཉེན་སྒྲིག་བྱས་རྗེས་ཀུན་ཆེ་གེ་མོ་མ་བུ་་་
གཉིས་ལ་ལྟ་རྟོག་ཅི་ཡང་བྱས་མེད།རང་ཉིད་གཅིག་པུས་་
ཕྲུ་གུ་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་དགོས་པའི་དབང་གིས་ཀུན་ཆེ་གེ་མོའི་
འཚོ་བ་དཀའ་གནས་སུ་གྱར་ཞིང་།བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འདུ་་
ཤེས་མེད་པའི་དབང་གིས་ཁོ་མོས་ཁེ་དབང་ཇི་ལྟར་སྲུང་་་་་་
སྐྱོབ་བྱེད་དགོས་པ་ཡང་མ་ཤེས།

“མཚོ་ཆེན་འདུམ་འགྲིག་ཚོགས་པས”ཁྲིམས་་་་་་་་་་་
ལུགས་ཁྱབ་གདལ་དང་འདྲི་རྟོག་བྱེད་སྐབས།ཀུན་ཆེ་་་་
གེ་མོའི་གནས་ཚུལ་ཤེས་རྗེས།མྱུར་དུ་ཁྲིམས་ལུགས་་་་་་་
དང་གནས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཁོ་མོར་ངང་རྒྱུད་་་
རིང་པོས་ཁ་ཏ་བྱས་པས།མཐར་སྐལ་ཆེ་གེ་མོས་གསོ་་་་་
སྐྱོང་གི་འགན་འཁྲི་འཁུར་རྒྱུའི་མོས་མཐུན་བྱས།གསོ་་་་

སྐྱོང་གྲོན་དངུལ་གྱི་ཞིབ་ཕྲའི་དངུལ་གྲངས་དང་གཏོང་་་་
སྤྲོད་བྱེད་སྟངས་ཐད་ཀྱི་རྩོད་གླེང་ཐད།འདུམ་འགྲིག་་་་
ཚོགས་པས་ས་གནས་དེ་གའི་འཚོ་བའི་མ་གནས་དང་།
སློབ་གསོའི་གྲོན་དངུལ་གྱི་ཚད་གཞི།དེ་བཞིན་ཀུན་ཆེ་་་
གེ་མོའི་དཔལ་འབྱོར་གནས་ཚུལ་བཅས་དང་ཟུང་་་་་་་་་་་་
འབྲེལ་བྱས་ཏེ་ཕྱོགས་གཉིས་དབར་འདུམ་འགྲིག་ཡོང་་་་་

ཐབས་བྱས་པ་རེད།
གྲུབ་འབྲས་ཐོབ་པའི་འདུམ་འགྲིག་གི་གྱོད་དཔེ་དེ་་
ནི“མཚོ་ཆེན་འདུམ་འགྲིག་ཚོགས་པའི”ལས་དོན་གྱི་་་་་་་
བསྡུས་རིས་ཤིག་རེད་ལ།2024ལོར་མཚོ་ཆེན་རྫོང་མི་་
དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གིས་བསྡོམས་གྱོད་གཞི་ཁག་223
བདག་སྤྲོད་བྱས་པ་དང་གྱོད་གཞི་215ཡི་ཞིབ་གཅོད
(ལག་བསྟར)མཇུག་བསྒྲིལ་ཡོད།

གཙོ་ལས་ལ་དམིགས་ཏེ་འདྲི་གཅོད་ཀྱི་སྤུས་ཚད་དང་ཕན་འབྲས་ཆེ་རུ་བཏང་བ།

“ཉམས་ཞན་སེལ་བའི”ལས་དོན་སྤེལ་ཚུན་མཚོ་་་་་
ཆེན་རྫོང་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གིས་འགོ་ཁྲིད་ཚན་་་་་་་
ཁག་བཀོད་སྒྲིག་འཐུས་སྒོ་ཚང་དུ་བཏང་སྟེ།མི་སྣའི་་་་་་
གྲུབ་ཆ་ལེགས་སུ་གཏོང་བ་དང་།ལས་སྒོའི་སློབ་སྦྱོང་ལ་
ཤུགས་སྣོན་རྒྱག་པ།ཕྱི་ཕྱོགས་མཉམ་ལས་ཟབ་ཏུ་་་་་་་་་་་
གཏོང་བ་དང་ཁྲིམས་འཛིན་ལམ་སྲོལ་འཐུས་སྒོ་ཚང་དུ་་་
གཏོང་བ་བཅས“ཉམས་ཞན་སེལ་བའི”གཙོ་གནད་དུ་་་

བརྩིས་ནས།ཁྲིམས་ཁང་ལས་དོན་གྱི་སྤུས་ཚད་མཐོ་་་་་་་
བའི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ནུས་ཤུགས་ཡོད་རྒུས་སྐུལ་འདེད་་་་་་་
བཏང་ཡོད།
ཕྱོགས་མང་པོར་འབྲེལ་གཏུག་དང་མཐུན་སྦྱོར་་་་་་་
བྱས་པ་བརྒྱུད།ཆབ་སྲིད་པུའི་ཀྲུའུ་རེན་1བཀོད་སྒྲིག་་་་

དང་ཏང་ཙུའི་ཁོངས་མི་2ཁ་གསབ་བྱས་ཤིང་།མི་་་་་་་་་་་
རིགས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་དོ་སྙོམས་སུ་བཏང་བ་མ་ཟད།ཚན་་་་་
པའི་ཁོངས་མིའི་ཆ་སྙོམས་ལོ་ཚད་ཀྱང་ཆུང་དུ་བཏང་བ་་
དང་།ཏང་ཚོགས་ཆུང་གི་ཚོཌ་འདུ་ཐེངས་13འཚོགས་
ཏེ་ལས་དོན་ཁག་61ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ནས་ཐབས་་་་་་་་

ཇུས་ཀྱི་རྨང་གཞི་བརྟན་དུ་བཏང་ཡོད།
ལོ་ཧྲིལ་པོར་ས་གནས་ས་ཐོག་གི་གསོ་སྦྱོང་ཐེངས་་་་
17དང་།དྲ་ཐོག་གི་གསོ་སྦྱོང་ཐེངས་14བཅའ་ཁྲིམས་
ཀྱི་འཆད་ཁྲིད་ཆེ་མོ་ཐེངས་38བཅས་སྒྲིག་འཛུགས་བྱས་
པར།རིམ་རྩིས་བརྒྱབ་ན་མི་ཐེངས་400ལྷག་ཙམ་སྦྱོང་་
བརྡར་ནང་ཞུགས་ནས་ལས་བྱེད་ཉེན་རྟོག་པའི་ཆེད་་་་་་་
ལས་ནུས་པ་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད།

རྩ་སྲ་རྨང་བརྟན་ལ་བརྟེན་ནས་ཉམས་སད་ཐེག་ཐུབ་པའི་དཔུང་ཁག་བཏོད་པ།